

Innhold

Forord til 3. reviderte utgave	11
Innledning	13
Opplevelse – en bro mellom lek og læring	14
DEL I LEK OG LÆRING I BARNEHAGE OG SKOLE	23
1 Føskolepedagogikk og skolens pedagogikk integrert – hva vil det si?	25
1.1 Et eksempel på lek og læring	25
1.2 Integrering av to tradisjoner – er det mulig?	27
1.3 Konklusjon	33
2 Hva forstår vi med lek? – En innføring	35
2.1 Barns lek – et sentralt fagområde	35
2.2 Internasjonal forskning rettet mot barns lek	39
2.3 Lekens plass i barnehage og skole	40
2.4 Hva er de typiske trekkene i lek?	41
2.5 En dimensjonal, helhetspedagogisk forståelse av lek	43
2.6 Konklusjoner	45
3 Helhetlig læring – mot en ny forståelse av læring?	47
3.1 Læringsbegrepet	47
3.2 Litt om forholdet utvikling–læring	49
3.3 En bred tilnærming til læring i barnehage og skole	50
3.4 Hva innebærer en bred tilnærming til læring?	53
3.5 Sentrale komponenter i helhetlig læring	55
3.6 Konsekvenser for pedagogen – forståelse av læring i skolen	56
3.7 Forholdet lek–læring	58
3.8 Helhetlig læring i forhold til læreplan og rammeplan	59

4	Lek og læring 0–3 år	64
4.1	Endringer i synet på barn	64
4.2	Små barns lek	72
4.3	Små barn og læring	78
4.4	Konklusjoner	84
5	Lek og læring og de grunnleggende spørsmål	86
5.1	Hva er et pedagogisk grunnsyn?	86
5.2	Hva er kildene til utviklingen av et grunnsyn?	87
5.3	Pedagogisk grunnsyn i lek og læring	91
5.4	Betydningen av å bevisstgjøre seg et pedagogisk grunnsyn	92
5.5	Mer om det psykologiske grunnlaget for grunnsyn	94
5.6	Forankring i pedagogiske hovedretninger	98
5.7	Ledelse og endringskompetanse	103
	DEL II TEORIER OG FORSKNING	107
6	Filosofisk perspektiv	109
6.1	Lek som ikke-funksjonell virksomhet	109
6.2	Lekedrift og spontanitet – Schillers teori	112
6.3	Hermeneutikk og barns lek – Gadammers teori	113
6.4	Lek som estetisk ressurs?	116
6.5	Kritiske kommentarer	117
7	Teori og forskning med kognitivt og sosiokulturelt perspektiv	120
7.1	Piagets kognitive teori – synspunkter på erkjennelse og lek	120
7.2	Piagets teori om kognitiv utvikling	124
7.3	Piagets teori om lekens utvikling med alder	125
7.4	Regellek som grunnlag for moralsk utvikling	127
7.5	Om Piaget-forskningen – kritiske kommentarer	129
7.6	Lev S. Vygotskys sosiokulturelle teori	130
7.7	Særtrekk ved Vygotsky, i forhold til Piaget	132
7.8	Vygotskys syn på lek	133
7.9	Kritiske kommentarer – Vygotsky	135
7.10	Forskning med kognitiv og sosiokulturell tilnærming i Norge	135
8	Psykodynamisk tilnærming	139
8.1	Eriksons psykososiale teori	139
8.2	Eriksons teori om lek	143
8.3	Eriksons teori – og behandling av barn med angst	145
8.4	Konklusjoner og kritiske kommentarer	147

9 Miljøorientert, samfunnskritisk tilnærming	150
9.1 Virksomhetsteori.	150
9.2 Leontjevs miljøorienterte teori	152
9.3 Oppsummering – hovedpunkter i en miljøorientert tilnærming .	156
9.4 Sovjetpsykologiens betydning for pedagogikken i andre land.	156
9.5 Lek og læring i forhold til minoritetsbarn	157
9.6 Noen kritiske kommentarer	158
10 Selvoppfatning og kompetanse som tilnærming til lek og læring	161
10.1 Innledning	161
10.2 Begrepet selvoppfatning	161
10.3 Teorier om barns utvikling av selvoppfatning og kompetanse . . .	163
10.4 Forskning rettet mot selvoppfatning og motivasjon.	170
10.5 Kritiske kommentarer.	174
11 Sosialantropologiske tilnærminger til lek og læring	177
11.1 Innledning	177
11.2 Teorier om samspill – hva er det?	179
11.3 Sosialantropologiske tilnærminger.	182
11.4 Sosialt samspill og minoritetsbarn.	190
11.5 Nordiske studier	192
11.6 Kritiske kommentarer.	195
11.7 Teorienes perspektiver på lek og læring	197
DEL III PRAKTISK-METODISKE UTFORDRINGER	199
12 Lek og intervensjon – skal voksne blande seg inn?	201
12.1 Innledning	201
12.2 Ulike former for intervensjon i barns lek.	203
12.3 Lek i klasserommet?	204
12.4 Teori og forskning om intervensjon.	208
12.5 Betydningen av voksenrollen.	211
12.6 Utfordringer i det 21. århundre.	213
12.7 Konklusjoner	214
13 Læreri lek og lekende læring i pedagogikken	216
13.1 Premisser for lek i pedagogisk virksomhet	216
13.2 En arbeidsmodell for lek i pedagogisk arbeid.	219
13.3 Lek, opplevelse og selvutvikling.	223
13.4 Konklusjoner	226

14 Når barn begynner på skolen – utfordringer ved overgangen	
barnehage–skole	228
14.1 Innledning	228
14.2 Samarbeid barnehage–skole som grunnlag	229
14.3 Skolestarterens grunnleggende forutsetninger og behov.	235
14.4 Barnet møter skolen – skolen møter barnet.	237
15 Et bredt perspektiv på læring i barnehage og skole.	240
15.1 Bakgrunn	240
15.2 Omsorg, lek og læring – en helhet.	244
15.3 Læring i bred forstand – mot en ny forståelse av læring.	245
15.4 Lek – opplevelse – læring	248
15.5 Utfordringer	249
15.6 Ansatser til en felles pedagogisk plattform for barnehage og skole?	250
Sluttord	253
Lek – opplevelse – læring	253
Litteratur	257
Stikkord	276